

Sygn. akt IV KK 91/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Zbigniew Puskarski (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **K. M.**

skazanej za czyn z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 14 czerwca 2021 r.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skaranej
od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 2 marca 2020 r., sygn. akt IV Ka (...),

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.

z dnia 7 listopada 2019 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla wyrok w zakresie, w jakim utrzymał w mocy wyrok
Sądu I instancji również w części niezawierającej orzeczenia o
środku karnym wymienionym w art. 42 § 2 k.k. i przekazuje
sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w K.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 7 listopada 2019 r., sygn. akt II K (...), uznał K.M. za winną tego, że w dniu 18 maja 2019 r. w K. naruszyła zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że kierując pojazdem m-ki S. o nr rej. (...), wykonując manewr skrętu w prawo w drogę poprzeczną i zbliżając się do przejazdu dla rowerzystów, pomimo obowiązku, nie zachowała szczególnej ostrożności i nie ustąpiła pierwszeństwa rowerzyście znajdującemu się na przejeździe w wyniku czego potrafiła go, powodując nieumyślnie wypadek, w którym rowerzystą F.B. odniósł obrażenia ciała w postaci złamania dalszych nasad kości przedramienia lewego i ogólnych potłuczeń, czym spowodowała naruszenie czynności narządów ciała trwające dłużej niż 7 dni w rozumieniu art. 157 § 1 k.k., po czym zbiegła z miejsca zdarzenia, tj. czynu z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. i za to wymierzył jej karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I wyroku), której wykonanie na podstawie art. 69 § 1 i § 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k. warunkowo zawiesił na okres 1 roku próby (pkt II), na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k. zobowiązując oskarżoną do informowania Sądu o przebiegu okresu próby (pkt III). Na mocy art. 46 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonej nawiązkę w kwocie 6.000 zł na rzecz pokrzywdzonego F. B., płatnej do rąk przedstawiciela ustawowego Ł. B. (pkt IV). Zwolnił oskarżoną od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Apelację od tego wyroku wniósł prokurator. Zaskarżył wyrok na niekorzyść oskarżonej w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze i środkach karnych, zarzucając obrazę przepisów prawa materialnego, a to:

1. art. 70 § 2 k.k. poprzez jego błędne niezastosowanie oraz oznaczenie okresu próby związanego z warunkowym zawieszeniem wykonania orzeczonej kary 6 miesięcy pozbawienia wolności na 1 rok, w sytuacji gdy wobec oskarżonej K. M. jako sprawy młodocianego obligatoryjne było oznaczenie okresu próby na okres nie niższy od 2 lat;

2. art. 47 § 3 k.k. poprzez jego błędne niezastosowanie oraz wymierzenie wobec oskarżonej K.M. na podstawie art. 46 § 2 k.k. środka karnego w postaci nawiązki na rzecz pokrzywdzonego w kwocie 6.000 zł, w sytuacji gdy wobec skazania jej za przestępstwo z art. 177 k.k., po popełnieniu którego zbiegła z miejsca zdarzenia, obligatoryjne było orzeczenie nawiązki w kwocie nie niższej niż 10.000 zł.

Podnosząc powyższe, prokurator wniósł o zmianę wyroku poprzez oznaczenie wobec oskarżonej na mocy art. 70 § 2 k.k. okresu próby związanego z warunkowym zawieszeniem wykonania kary 6 miesięcy pozbawienia wolności na 2 lata oraz orzeczenie wobec oskarżonej nawiązki w kwocie 10.000 zł na rzecz pokrzywdzonego F. B.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 2 marca 2020 r., sygn. akt IV Ka (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w punkcie II wyroku okres warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności określił na 2 lata, a w punkcie IV wyroku wymierzył nawiązkę na mocy art. 47 § 4 k.k., zamiast na mocy art. 46 § 2 k.k. (pkt I.1 i 2 wyroku SO). W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy i zwolnił oskarżoną od zwrotu należnych Skarbowi Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze (pkt II wyroku SO).

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego wniósł Prokurator Generalny. Na podstawie 521 § 1 k.p.k. zaskarżył wyrok na niekorzyść oskarżonej w pkt II, w zakresie w jakim utrzymano w mocy wyrok Sądu I instancji niezawierający rozstrzygnięcia w przedmiocie obligatoryjnego środka karnego, zarzucając „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 447 § 2 k.p.k. w zw. z art. 434 § 1 pkt 3 k.p.k., polegające na przeprowadzeniu nierzetelnej kontroli odwoławczej i zmianie wyroku na niekorzyść oskarżonej jedynie w zakresie dotyczącym okresu warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności – art. 70 § 2 k.k. i podstawy prawnej orzeczonego środka kompensacyjnego w postaci nawiązki – art. 47 § 4 k.k. oraz utrzymaniu w mocy w pozostałym zakresie wyroku Sądu I instancji zapadłego z rażącą obrazą przepisu prawa materialnego, to jest art. 42 § 2 k.k., poprzez jego niezastosowanie i nieorzeczenie wobec K.M., uznanej za winną popełnienia przestępstwa z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. w związku z ucieczką z miejsca zdarzenia, obligatoryjnego środka karnego określonego w tym przepisie pomimo to, że wyrok Sądu Rejonowego został zaskarżony na niekorzyść oskarżonej, w części dotyczącej rozstrzygnięcia m.in. o karze, co zgodnie z treścią art. 447 § 2 k.p.k. stanowiło zaskarżenie całości rozstrzygnięcia o karze i środkach karnych oraz nakładało na sąd odwoławczy obowiązek rozpoznania sprawy w szerszym niż wynikający z zarzutu środka

odwoławczego zakresie, z uwzględnieniem domniemania przewidzianego w treści wskazanego przepisu, a w konsekwencji wobec stwierdzenia zasadności zarzutu apelacyjnego, zobowiązywało do zmiany nieprawomocnego wyroku także poprzez orzeczenie powyższego, obligatoryjnego środka karnego”.

Autor skargi wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja, wniesiona przed upływem roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia (art. 524 § 3 k.p.k.), jest zasadna w stopniu oczywistym, co przy zastosowaniu art. 535 § 5 k.p.k. pozwoliło uwzględnić ją w całości na posiedzeniu bez udziału stron.

Nie ulega wątpliwości, że wyrok Sądu I instancji nie jest prawidłowy, bowiem nie zawiera orzeczenia o wymierzeniu oskarżonej, skazanej za czyn z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k., która zbiegła z miejsca wypadku drogowego, obligatoryjnego w tym wypadku środka karnego w postaci zakazu, na okres nie krótszy niż 3 lata, prowadzenia wszelkich pojazdów albo pojazdów określonego rodzaju (art. 42 § 2 k.k.). W apelacji nie podniósł tego uchybienia prokurator, wszakże zaskarżenie przez niego wyroku w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze i środkach karnych oraz uznanie zasadności podniesionych zarzutów (nie zmienia tego fakt niepodwyższenia kwoty nawiązki, bowiem Sąd Okręgowy podzielił pogląd apelującego, że wymierzenie nawiązki w kwocie 6.000 zł nie było możliwe na podstawie art. 46 § 2 k.k.) stwarzało obowiązek uzupełnienia wyroku Sądu *meriti* o brakujące rozstrzygnięcie w oparciu o przepisy wymienione w zarzucie kasacji.

Art. 433 § 1 k.p.k. stanowi, że sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, a jeżeli w środku odwoławczym zostały wskazane zarzuty stawiane rozstrzygnięciu – również w granicach podniesionych zarzutów, uwzględniając treść art. 447 § 1 - 3 k.p.k., a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych w art. 435 k.p.k., art. 439 § 1 k.p.k., art. 440 k.p.k. i art. 455 k.p.k. Z kolei według art. 447 § 2 k.p.k. apelację co do kary uważa się za zwróconą przeciwko całości rozstrzygnięcia o karze i środkach karnych, natomiast art. 434 § 1 k.p.k. określa, że sąd

odwoławczy może orzec na niekorzyść oskarżonego jedynie wtedy, gdy wniesiono na jego niekorzyść środek odwoławczy (pkt 1) oraz w granicach zaskarżenia, chyba że ustawa nakazuje wydanie orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia (pkt 2), nadto w razie stwierdzenia uchybień podniesionych w środku odwoławczym, chyba że środek odwoławczy nie pochodzi od oskarżyciela publicznego lub pełnomocnika i nie podniesiono w nim zarzutów albo ustawa nakazuje wydanie orzeczenia niezależnie od podniesionych zarzutów (pkt 3). W rozpatrywanej sprawie przesłanki te zostały spełnione, skoro prokurator wniósł środek odwoławczy na niekorzyść oskarżonej i podniósł zarzut skutkujący zaskarżeniem całości rozstrzygnięcia o karze i środkach karnych, tj. i brak określonego rozstrzygnięcia (art. 425 § 2 zd. 2 k.p.k.), zaś Sąd II instancji stwierdził, że uchybienia podniesione w środku odwoławczym zaistniały.

W piśmiennictwie prawniczym zasadnie wskazuje się, że w przypadku, gdy zarzuty określają granice rozpoznania sprawy przez sąd odwoławczy, konieczne jest uwzględnienie treści domniemań z art. 447 § 1 - 3 k.p.k. Jest to zasadnicza zmiana w porównaniu z treścią tego przepisu obowiązującego do dnia 30 czerwca 2015 r., oznaczająca, że obecnie straciły aktualność te poglądy i orzeczenia, które przy stanie prawnym obowiązującym do wskazanej daty podnosiły, że w przypadku apelacji na niekorzyść przepis art. 434 § 1 k.p.k. stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 447 k.p.k., co uniemożliwiało orzekanie poza zakresem uchybienia, które zostało podniesione i którego zaistnienie zostało potwierdzone przez sąd odwoławczy. Obecnie stwierdzenie zasadności podniesienia uchybienia w apelacji wniesionej na niekorzyść oskarżonego, którą zaskarżono całość wyroku, uprawnia sąd odwoławczy do zmiany wyroku także co do kary, można też przyjąć, że zaskarżenie wyroku co do kary uprawnia do jego zmiany także w zakresie środka karnego [zob. J. Matras w: K. Dudka (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, WKP 2020, teza 6 do art. 433, także D. Świecki w: D. Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, Lex/el. 2021, teza 9 do art. 433]. Takie stanowisko zajmuje też Sąd Najwyższy, który w postanowieniu z dnia 12 kwietnia 2018 r., II KK 422/17, OSNKW 2019, z. 3, poz. 14, stwierdził, że „granice kontroli odwoławczej w razie wniesienia środka odwoławczego na niekorzyść oskarżonego określa zakres zaskarżenia i

podniesione zarzuty. W przypadku uwzględnienia zarzutu odwoławczego zakres orzekania na niekorzyść oskarżonego wyznaczony jest przy zastosowaniu art. 447 § 1 - 3 k.p.k. (art. 433 § 1 k.p.k.)”.

Mając powyższe na uwadze, w uwzględnieniu wniosku kasacji uchylono wyrok Sądu Okręgowego w K. w zaskarżonej części i w tym zakresie przekazano sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, w trakcie którego powinno dojść do usunięcia nieprawidłowości, którą jest dotknięty wyrok Sądu I instancji.